

Nota overleg Schoon & Zuinig, 28 oktober 2007
14 praktische schone en zuinige voorstellen van de SP-fractie

Wat is praktisch?

- het moet voor een substantieel te realiseren zijn binnen deze regeerperiode
- het moet te realiseren zijn op basis van Nationale besluitvorming

Gebouwde omgeving

1. Bouwregelgeving per 1-1-2009 afgestemd op toepassing actieve zonne-energie in gebouwen

Toelichting:

- Zonne-energie wordt volgens alle strategische energiestudies op de langere termijn de dominante energievoorziening;
- Zonnepanelen die onderdeel vormen van gebouwen zijn het meest efficiënt, omdat de opgewekte elektriciteit en warmte op korte afstand verbruikt worden;
- tussen 2017 en 2020 zijn de opwekkingskosten voor elektriciteit met PV-panelen voor kleinverbruikers concurrerend met die voor fossiele stroom
- thermische zonnepanelen (voor woningverwarming en warmtapwater) zijn naar verwachting over vijf jaar economisch concurrerend;
- per jaar worden op dit moment 80.000 woningen en enkele miljoenen m² bedrijfsgebouwen en kantoren gebouwd, waarvan een groot gedeelte niet geschikt is voor toekomstige plaatsing van zonnepanelen;
- het energetisch rendement van zonnepanelen is afhankelijk van voldoende geschikt gevel- of dakoppervlak (oriëntatie, geen beschaduwing);
- als in de detaillering van gevels en daken rekening wordt gehouden met de toekomstige plaatsing van zonnepanelen kunnen de kosten voor het aanbrengen flink gereduceerd worden.
- een gebouwontwerp dat geschikt is voor toekomstige benutting van zonne-energie hoeft niets extra te kosten; achteraf aanpassen kost handenvol geld.

2. De bouwregelgeving voor nieuwbouw wordt per 1-1-2009 aangevuld met eisen met betrekking tot zonwering en warmteaccumulatie van gebouwen

Toelichting:

- Nederlandse gebouwen worden nog te weinig ontworpen op een comfortabel binnenklimaat tijdens periode van langdurige hitte;
- Bij een goed ontwerp –bv. gebouworientatie en gevelontwerp, warmteaccumulerende capaciteit, zonwering die hoogstaande zon tegenhoudt en laagstaande doorlaat, een tweede geventileerde gebouwschil- kan met relatief eenvoudige en energiezuinige middelen het binnenklimaat comfortabel gehouden worden

3. Er komt een experimenteerprogramma voor het verbeteren van de klimaatbestendigheid van bestaande gebouwen.

Toelichting:

- het binnenklimaat van bestaande gebouwen tijdens perioden van langdurige is meestal problematisch
- het wegkoelen van de warmtelast door middel van airconditioning kost veel extra energie
- een experimenteerprogramma zou voor verschillende gebouwtypen geschikte, betaalbare en energiezuinige, verbeterstrategieën moeten ontwikkelen
- in deze kabinetsperiode zouden 50 praktijkexperimenten uitgevoerd moeten worden verspreid over: woningbouw, kantoren, bedrijfshallen, scholen, ziekenhuizen/verpleeghuizen

4. Bevorder een collectieve aanpak van energiebesparing in de koopsector

Elementen:

- bevorder de oprichting van verenigingen van eigenaren in laagbouw (subsidie, ondersteuning door kenniscentrum Vereniging Eigen Huis); de VvE kan als initiatiefnemer optreden voor een collectieve aanpak;
- voor gemengde complexen (huur/koop) kan de corporatie dan wel institutionele belegger de rol van initiatiefnemer op zich nemen;
- maak een subsidieregeling voor de voorbereidingskosten van collectieve energiebesparingsplannen; als minstens 25% van de bewoners meedoen krijg je de advieskosten terug;
- zorg voor complexgerichte planontwikkeling en marketing door gespecialiseerde bouwbedrijven; een geschikt

Toelichting:

- 95% van de naoorlogse woningbouw is seriematig gebouwd, de meeste projecten hebben een seriegrootte tussen 50-500 woningen
- seriematige aanpak van nisolatie en het verbeteren van woninginstallaties kan een besparing van 20-50% op de kosten per bewoner schelen, afhankelijk van het deelnamepercentage, combinatie met groot onderhoud en de mate van standaardisatie dan wel individuele keuzevrijheid
- de aanpak scheelt de bewoners ook nog eens een boel werk, en de periode van overlast kan door een seriematige aanpak flink bekort worden.

5. Bouw het energielabel voor woningen om naar een maatstaf voor het absoluut verbruik, in plaats van voor relatief verbruik; zet een sanctie op het ontduiken van de wettelijke verplichting

Toelichting:

- argumentatie analoog aan die bij auto's: ook daar kan een auto in het E-segment met een brandstofverbruik van 1:8 een betere energielabel-score halen dan een auto in het A-segment met een verbruik van 1:16
- weliswaar wordt het energielabel wettelijk verplicht per 1-1-2008, er is echter geen sanctie tegen ontduiking van deze wettelijke verplichting; daarmee is de kans groot dat de verplichting op grote schaal ontdoken zal worden.

6. Verscherp de normstelling voor de energieprestatie van bestaande gebouwen in fasen, te beginnen per 1-1-2009.

Uitwerking: voor bestaande gebouwen waarvoor een bouwvergunning wordt aangevraagd wordt deze bouwvergunning uitsluitend verleend indien ook alle economisch rendabele energiebesparingsmaatregelen worden getroffen in de gebouwdelen die overigens ongewijzigd blijven.

Toelichting:

- het aandeel nieuwbouw in het totale volume bouwwerken is ca. 1,5%
- het besparingspotentieel van de bestaande voorraad is dus relatief hoog
- in het programma Schoon & Zuinig is slechts voorzien in een onderzoek naar de mogelijkheid om de energieprestatie-eisen voor bestaande gebouwen aan te scherpen
- sommige maatregelen, zoals het vervangen van CV-ketels ouder dan 15 jaar door moderne HR-ketels zijn in vrijwel alle bouwtypen zonder enige complicatie door te voeren
- de regeling krijgt een hardheidsclausule voor –bv. monumentale gebouwen- waar het bouwtechnisch/bouwfysisch/esthetisch onmogelijk is om alle maatregelen uit te voeren.

7. Maak een NHG-garantie zonder taxatie mogelijk voor investeringen in energiebesparing, voor eigenaarbewoners waarbij de restanthypothek minder dan 70% van de WOZ-waarde bedraagt.

Toelichting:

- banken geven een rentekorting van 0,2 tot 0,4% indien de hypotheeknemer beschikt over de Nederlandse Hypotheekgarantie;
- de NHG stelt op dit moment standaard bij tweede hypotheke als eis dat de woning getaxeerd wordt; dat kost gemiddeld €600
- voor woningen met een grote overwaarde heeft de taxatie geen meerwaarde, maar hij jaagt de bewoner wel op kosten

Energiesector

8. Introduceer een extra schijf voor de energiebelasting op elektriciteitsverbruik van kleinverbruikers, die bovengemiddeld verbruik ontmoedigt; voer onderzoek uit naar de mogelijkheden om op termijn hetzelfde te doen voor gas- en warmteverbruik

Toelichting:

- het gemiddelde elektriciteitsverbruik van huishoudens is 3300 kWh/jaar (2006);
- de prijselasticiteit van elektriciteit is in vergelijking met gas hoog; een hogere prijs is een relatief sterke prikkel om te besparen;
- bovengemiddelde gebruik is met name het gevolg van het gebruik van meer apparatuur die niet tot de primaire levensbehoeften gerekend wordt;
- voor huishoudens die ten gevolge van een handicap extra stroom gebruiken komt er een hardheidsclausule.
- voor gasverbruik is nader onderzoek nodig; de mogelijkheden voor de bewoner om zijn verbruik door gedragsverandering te beperken zijn op de korte termijn beperkt; voor huurders geldt bovendien dat ze slechts indirect invloed kunnen uitoefenen op investeringen in energiebesparing.

9. Verplicht nuttig gebruik van restwarmte bij elektriciteitscentrales via de milieuvergunning.

Toelichting:

- een moderne gascentrale heeft een elektrisch rendement van 58%, een moderne kolencentrale heeft een elektrisch rendement van 47%
- de overige energie wordt bij grootschalige elektriciteitsproductie meestal geloosd op het oppervlaktewater of naar de lucht (koeltorens)
- nuttig hergebruik van restwarmte kan op dit moment niet afgedwongen worden
- de locatiekeuze voor nieuwe grootschalige elektriciteitsproductie lijkt momenteel vooral te worden ingegeven door de ligging nabij zeehavens en koelwater, niet door de nabijheid van afnemers van restwarmte

- de Wet milieubeheer biedt de wettelijke basis om eisen te stellen aan de emissies van installaties
- het uitbreiden van de Wm-vergunning met eisen ten aanzien van nuttig gebruik van restwarmte biedt een wettelijke basis om een beter gebruik van restwarmte af te dwingen.

(motie 28240 nr.82 d.d. 4 juli 2007, aangehouden tot behandeling nota Schoon & Zuinig)

10. Geef producenten van duurzame elektriciteit bij voorrang toegang tot het netwerk

Toelichting:

- in Nederland wordt de beschikbare netwerkcapaciteit momenteel verdeeld op basis van het principe: wie het eerst komt die het eerst maalt
- de overige claims worden in principe gehonoreerd door het vergroten van de netwerkcapaciteit, mits de aanvrager bereid is om een waarborgsom te storten ter ondersteuning van zijn aanvraag
- de inmiddels ingediende claims voor netwerkcapaciteit ten behoeve van een aantal grote kolen- en gascentrales hebben in enkele regio's tot schaarste op het net geleid, waardoor projecten voor duurzame energie in de wacht staan; dat is ongewenst.
 - (motie 28240 nr.83 d.d. 4 juli 2007, aangehouden tot behandeling nota Schoon & Zuinig)

Sectoren industrie en landbouw

11. Stimuleer parkmanagement op en acquisitie voor bedrijventerreinen die gericht is op een verhoging van de energie-efficiency door betere samenwerking

Toelichting:

- bij een goede samenwerking tussen bedrijven op een complex wordt de terugverdiendtijd voor energiebesparende voorzieningen bekort;
- als er op een bedrijventerrein al een producent van restwarmte aanwezig is kan deze worden afgezet bij de burens; als er nog geen geschikte burens zijn kan de acquisitie mede gericht worden op bedrijven die wel een warmtevraag hebben.
- veel bedrijventerreinen zijn met een beperkte herschikking van ruimte geschikt te maken voor de plaatsing van enkele windturbines.

12. Scherp de efficiencydoelstelling voor de industriële grootverbruikers aan als tegenprestatie voor de zeer lage energielasting die zij betalen.

Toelichting:

- juist bij grootverbruikers zijn de mogelijkheden voor efficiencywinst het grootst
- daarom zou de taakstelling voor deze sector verhoogd moeten worden naar 3%/jaar (tegen een gemiddelde van 2% voor alle sectoren).

13. Bouw OV-fiets uit tot een fijnmazig huurfietsensysteem in een straal van 5 kilometer rond de 25 grootste NS-stations en de 10 grootste transferia

Toelichting

- fietsen is naast lopen de enige vervoermodaliteit met een nul-emissie
- bij een afstand tot 5 kilometer in stedelijk gebied is fietsen qua snelheid (meer dan) concurrerend met auto en openbaar vervoer
- het systeem heeft in daluren een gelijke vervoersnelheid als in de spits; voor openbaar vervoer is de kwaliteit (frequentie) buiten de spits vaak veel lager
- leren van succesvolle initiatieven in het buitenland in combinatie met de Nederlandse ervaring met de OV-fiets
- fijnmazig netwerk van inleverpunten op alle belangrijke bestemmingen binnen het stedelijk gebied
- betalen met OV-chipcard
- laag starttarief voor eerste half uur gebruik, daarna fors duurder -> stimuleren hoge omloopsnelheid fietsen

14. Investeer extra in verbetering van de binnenvaartvloot en de haarkvaten van het netwerk van waterwegen.

Toelichting:

- binnenvaart is de meest milieuvriendelijke transportvorm
- door de deels verouderde vloot zijn de emissies en het energieverbruik desondanks hoger dan wenselijk
- bij de waterwegen is de afgelopen 25 jaar vooral geïnvesteerd in de hoofdvaarwegen; er is een inhaalslag nodig in de kleinere vaarwegen om tot een dekkend netwerk te komen